

EUROPEJSKI INSPEKTOR OCHRONY DANYCH

Streszczenie opinii Europejskiego Inspektora Ochrony Danych w sprawie zalecenia dotyczącego decyzji Rady w sprawie upoważnienia do podjęcia negocjacji w imieniu Unii Europejskiej dotyczących konwencji Rady Europy w sprawie sztucznej inteligencji, praw człowieka, demokracji i praworządności

(2022/C 458/04)

(Pełny tekst niniejszej opinii jest dostępny w wersji angielskiej, francuskiej i niemieckiej na stronie internetowej EIOD <https://edps.europa.eu>)

18 sierpnia 2022 r. Komisja Europejska wydała zalecenie dotyczące decyzji Rady w sprawie upoważnienia do podjęcia negocjacji w imieniu Unii Europejskiej dotyczących konwencji Rady Europy w sprawie sztucznej inteligencji (AI), praw człowieka, demokracji i praworządności (zwaną dalej „konwencją”) zgodnie z art. 218 TFUE.

Mając na uwadze „transgraniczny” charakter sztucznej inteligencji, EIOD z zadowoleniem przyjmuje ogólny cel realizowany przez Radę Europy, jakim jest opracowanie pierwszego prawnie wiążącego, międzynarodowego instrumentu dotyczącego sztucznej inteligencji, opartego na normach Rady Europy w zakresie praw człowieka, demokracji i praworządności. W związku z tym EIOD popiera podjęcie negocjacji w imieniu Unii dotyczących konwencji i z zadowoleniem przyjmuje rolę Unii w promowaniu wiarygodnej sztucznej inteligencji, zgodnej z unijnymi wartościami.

EIOD przyjmuje do wiadomości fakt, że przedmiot konwencji będzie regulowany w UE proponowanym aktem w sprawie sztucznej inteligencji, i uznaje cel Komisji, jakim jest zapewnienie zgodności konwencji z proponowanym aktem w sprawie sztucznej inteligencji, z uwzględnieniem przyszłych zmian podczas procesu legislacyjnego. EIOD uważa jednak, że konwencja stanowi ważną okazję do **uzupełnienia proponowanego aktu w sprawie sztucznej inteligencji o wzmocnienie** poziomu ochrony praw podstawowych wszystkich osób, na które systemy sztucznej inteligencji mają wpływ, i w związku z tym opowiada się za tym, by konwencja zapewniała jasne i solidne gwarancje dla osób, na które systemy sztucznej inteligencji mają wpływ.

W związku z powyższym EIOD sformułował cztery główne zalecenia dotyczące wytycznych negocjacyjnych:

- ogólne cele negocjacji w sprawie konwencji powinny nadać większe znaczenie gwarancjom i prawom, które należy zapewnić osobom fizycznym – i grupom osób – podlegającym systemom sztucznej inteligencji, zgodnie z głównym zainteresowaniem i celami Rady Europy;
- w szczególowej wytycznej należy zawrzeć wyraźne odniesienie do zgodności konwencji z istniejącymi ramami prawnymi UE w zakresie ochrony danych;
- zgodnie z podejściem opartym na analizie ryzyka należy wprowadzić zakaz stosowania systemów sztucznej inteligencji stwarzających niedopuszczalne ryzyko;
- konwencja powinna promować przyjęcie podejścia polegającego na stosowaniu zasady ochrony danych w fazie projektowania i domyślnej ochrony danych na każdym etapie cyklu życia systemów sztucznej inteligencji.

Ponadto w opinii przedstawiono dalsze zalecenia dotyczące włączenia do konwencji minimalnych gwarancji proceduralnych oraz minimalnych wymogów dotyczących przejrzystości, wyjaśnialności i weryfikowalności, zgodności i mechanizmów kontroli, a także zalecenia dotyczące współpracy transgranicznej między właściwymi organami wyznaczonymi przez strony konwencji do celów nadzoru nad gwarancjami i prawami, które mają być zapewnione zgodnie z konwencją.

1. WPROWADZENIE

1. 18 sierpnia 2022 r. Komisja Europejska wydała zalecenie dotyczące decyzji Rady w sprawie upoważnienia do podjęcia negocjacji w imieniu Unii Europejskiej dotyczących konwencji Rady Europy w sprawie sztucznej inteligencji (AI), praw człowieka, demokracji i praworządności ⁽¹⁾ zgodnie z art. 218 TFUE (zwane dalej „zaleceniem”).
2. Celem zalecenia jest upoważnienie do podjęcia negocjacji w imieniu Unii dotyczących przyszłej konwencji Rady Europy w sprawie sztucznej inteligencji, praw człowieka, demokracji i praworządności (zwanej dalej „konwencją”), przyjęcie wytycznych negocjacyjnych i wyznaczenie Komisji jako negocjatora Unii ⁽²⁾.
3. W uzasadnieniu ⁽³⁾ Komisja podkreśla, że negocjacje w sprawie konwencji dotyczą kwestii wchodzących w zakres wyłącznych kompetencji Unii, również ze względu na fakt, że pierwszy projekt konwencji przekazany przez Komitet ds. Sztucznej Inteligencji (CAI) Rady Europy z jednej strony oraz wniosek Komisji dotyczący rozporządzenia w sprawie sztucznej inteligencji (zwany dalej „proponowanym aktem w sprawie sztucznej inteligencji”) ⁽⁴⁾ z drugiej strony, pokrywają się pod względem zakresu i treści ⁽⁵⁾.
4. W uzasadnieniu ⁽⁶⁾ zalecenia podkreślono, że w pierwszym projekcie zaproponowano uwzględnienie następujących postanowień:
  - cel i zakres konwencji (ramowej);
  - definicje systemu sztucznej inteligencji, cyklu życia, dostawcy, użytkownika i „podmiotu, wobec którego stosuje się sztuczną inteligencję”;
  - pewne podstawowe zasady, w tym gwarancje proceduralne i prawa dotyczące podmiotów, wobec których stosuje się sztuczną inteligencję, mające mieć zastosowanie do wszystkich systemów sztucznej inteligencji, niezależnie od przypisanego im poziomu ryzyka;
  - dodatkowe środki dotyczące sektora publicznego, jak również systemów sztucznej inteligencji stwarzających „nie-dopuszczalne” i „znaczne” ryzyko, określone na podstawie metodyki oceny ryzyka i wpływu (która zostanie przedstawiona w załączniku do konwencji);
  - mechanizm działań następczych i współpracy między stronami;
  - postanowienia końcowe, w tym możliwość stosowania przez państwa członkowskie UE prawa unijnego we wzajemnych stosunkach w sprawach objętych konwencją oraz możliwość przystąpienia Unii do konwencji.
5. W motywie 6 i 7 zalecenia stwierdzono, że zawarcie konwencji może mieć wpływ na istniejące i przewidywalne zasady unijne. Aby chronić integralność prawa Unii i zapewnić spójność między przepisami prawa międzynarodowego a prawem Unii, należy upoważnić Komisję do negocjowania konwencji w imieniu Unii.
6. Niniejszą opinię EIOD wydano w odpowiedzi na konsultacje przeprowadzone przez Komisję 18 sierpnia 2022 r., zgodnie z art. 42 ust. 1 EUDPR ⁽⁷⁾. EIOD z zadowoleniem przyjmuje odniesienie się do tych konsultacji w motywie 8 zalecenia.

8. WNIOSKI

49. W świetle powyższego EIOD wydaje następujące zalecenia:

- (1) *nadanie większego znaczenia celowi „zapewnienia wysokiego poziomu ochrony praw człowieka i wartości europejskich”, zgodnie z charakterem i mandatem Rady Europy;*

⁽¹⁾ COM(2022) 414 final.

⁽²⁾ COM(2022) 414 final, s. 3.

⁽³⁾ COM(2022) 414 final, s. 5.

⁽⁴⁾ Wniosek dotyczący rozporządzenia ustanawiającego zharmonizowane przepisy dotyczące sztucznej inteligencji (akt w sprawie sztucznej inteligencji) i zmieniającego niektóre akty ustawodawcze Unii, COM(2021) 206 final.

⁽⁵⁾ Zobacz również motyw 5 zalecenia.

⁽⁶⁾ COM(2022) 414 final, s. 2 i 3.

⁽⁷⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1725 z dnia 23 października 2018 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii i swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia rozporządzenia (WE) nr 45/2001 i decyzji nr 1247/2002/WE (Dz.U. L 295 z 21.11.2018, s. 39).

- (2) skreślenie słowa „w tym” po słowach „z prawem Unii dotyczącym jednolitego rynku oraz z innymi obszarami prawa” w wytycznych 5 i 11, aby lepiej odzwierciedlić wzajemne oddziaływanie między zasadami ogólnymi i prawami podstawowymi z jednej strony a prawem wtórnym (prawem UE dotyczącym jednolitego rynku oraz innych obszarów prawa) z drugiej strony;
- (3) dodanie specjalnej wytycznej przypominającej o konieczności znalezienia właściwej równowagi między interesem publicznym a interesami osób podlegających systemom sztucznej inteligencji, aby zapewnić pełną zgodność z prawem do prywatności i ochrony danych osobowych, a także z innymi odnośnymi prawami podstawowymi, w szczególności z prawem do domniemania niewinności i prawem do rzetelnego procesu sądowego, prawem do dobrej administracji i zasadą niedyskryminacji;
- (4) doprecyzowanie w wytycznej, że konwencja powinna zapewniać pewne minimalne gwarancje proceduralne i prawa dla osób, na które systemy sztucznej inteligencji mają wpływ;
- (5) uściślenie w wytycznej, że konwencja powinna przewidywać minimalne wymagania dotyczące przejrzystości, wyjaśnialności i weryfikowalności systemów sztucznej inteligencji;
- (6) dookreślenie w wytycznej 14, że należy również ocenić i ograniczyć ryzyko społeczne/grupowe stwarzane przez systemy sztucznej inteligencji;
- (7) określenie w wytycznych negocjacyjnych, że niektóre systemy sztucznej inteligencji stwarzające niedopuszczalne ryzyko powinny być zakazane oraz przedstawienie orientacyjnego wykazu takich systemów sztucznej inteligencji;
- (8) dodanie wytycznej negocjacyjnej, zgodnie z którą konwencja powinna promować przyjęcie podejścia polegającego na stosowaniu zasady ochrony danych w fazie projektowania i domyślnej ochrony danych na każdym etapie cyklu życia systemów sztucznej inteligencji;
- (9) sprecyzowanie treści wytycznej 17 w następujący sposób:
  - w przypadku sztucznej inteligencji wysokiego ryzyka należy przeprowadzić ocenę zgodności ex ante przez osobę trzecią;
  - systemy sztucznej inteligencji wysokiego ryzyka powinny podlegać nowej procedurze oceny zgodności w każdym przypadku wystąpienia istotnej zmiany;
  - określić przedmiot i skutek prawny certyfikacji;
  - uściślić, że z jednej strony normy techniczne mogą mieć pozytywny wpływ na harmonizację produktów i usług, a z drugiej strony ich zadaniem jest zapewnienie specyfikacji technicznych przepisów już ustanowionych na mocy prawa.
- (10) dodanie wytycznej, zgodnie z którą konwencja powinna przewidywać, że właściwym organom nadzorczym należy przyznać odpowiednie uprawnienia dochodzeniowe i wykonawcze;
- (11) dodanie wytycznej negocjacyjnej mającej na celu zapewnienie, by konwencja ułatwiała i stymulowała współpracę transgraniczną między właściwymi organami.

Brukseli, 13 października 2022 r.

Wojciech Rafał WIEWIÓROWSKI
